

Sygn. akt III AUa 981/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSO del. Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 1 października 2015 r. w Szczecinie

sprawy T. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 28 października 2014 r. sygn. akt VII U 1446/13

oddala apelację.

SSO del. Beata Górską SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka

Sygn. akt III AUa 981/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z 16 maja 2013 roku odmówił ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. wskazując, że najkorzystniejsza jest wysokość kapitału ustalona decyzją z dnia 18 grudnia 2012 r.

Z powyższą decyzją nie zgodził się ubezpieczony T. Z., który w odwołaniu z 4 czerwca 2013 roku wniósł o jej zmianę argumentując, że pomimo dostarczenia zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu za lata 1992-1994, organ nie uwzględnił jego wniosku.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości, podtrzymując argumentację jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Po ostatecznym sprecyzowaniu stanowiska ubezpieczony wniósł o zmianę

zaskarżonej decyzji poprzez przyjęcie do wyliczenia współczynnika proporcjonalnego do osiągniętego do 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego okresów składkowych w wymiarze 295 miesięcy w miejsce przyjętych 238 miesięcy.

W odpowiedzi na żądanie ubezpieczonego organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania w całości wskazując, że T. Z. na podstawie złożonych dokumentów udowodnił 238 miesięcy składkowych, a nie 295. Różnica w ilości miesięcy przy wyliczeniu wysokości kapitału początkowego wynika z treści art. 185 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w którym nie chodzi o staż udowodniony, a jedynie o wartość dodaną.

Wyrokiem z dnia 28 października 2014r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd I instancji ustalił, że T. Z. urodził się (...). Do dnia 31 grudnia 1998 roku T. Z. udowodnił łącznie 19 lat 10 miesięcy i 6 dni okresów składkowych, które po zaokrągleniu stanowią 238 miesięcy. Ubezpieczony nie wykazał okresów nieskładkowych.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z 5 września 2012 roku ustalił wartość kapitału początkowego T. Z. na dzień 1 stycznia 1999 r. w wysokości 114.068,02 zł.

Następnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. decyzją z 14 grudnia 2012 roku ponownie ustalił wartość kapitału początkowego T. Z. na dzień 1 stycznia 1999 r. Do ustalenia wartości kapitału początkowego przyjęto:

- kwotę bazową w wysokości 1.220,89 zł,
- wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego w wysokości 113,67 %, obliczony z przeciętnej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1 stycznia 1978 roku do 31 grudnia 1987 roku,
- podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1.387,79 zł, ustaloną w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przez kwotę bazową,
- okresy składkowe w łącznym wymiarze 238 miesięcy,
- współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31.12.1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego w wysokości 70,26 %, do ustalenia którego przyjęto wiek ubezpieczonego w dniu 31.12.1998 r. po zaokrągleniu do pełnych lat, czyli 47 lat oraz łączny staż ubezpieczeniowy po zaokrągleniu w górę do pełnych lat, czyli 20 lat,
- średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat, czyli 209 miesięcy zgodnie z komunikatem Prezesa GUS z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn.

Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999 roku wyniósł 117.800,76 zł.

W dniu 29 października 2012 roku T. Z. złożył w organie rentowym wniosek o przyznanie prawa do emerytury w wieku obniżonym.

Prawo do tego świadczenia przyznano ubezpieczonemu decyzją z 2 stycznia 2013 roku, poczynając od miesiąca złożenia wniosku, tj. od 1 października 2012 roku.

W dacie faktycznego przejścia na emeryturę T. Z. miał ukończonych 60 lat i 3 miesiące.

Powszechny wiek emerytalny dla mężczyzn – zgodnie z przepisami obowiązującymi w dacie złożenia przez ubezpieczonego wniosku o emeryturę w wieku obniżonym – wynosił 65 lat.

Różnica pomiędzy powszechnym wiekiem emerytalnym a wiekiem faktycznego przejścia T. Z. na emeryturę w wieku obniżonym wyniosła 4 lata i 9 miesięcy, czyli 57 miesięcy.

W związku ze zgłoszonym przez T. Z. wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury w wieku obniżonym, organ rentowy dokonał przeliczenia wartości ustalonego na dzień 1 stycznia 1999 r. kapitału początkowego, a następnie kapitał ten zwaloryzował.

Wartość kapitału początkowego podlegała przeliczeniu poprzez dodanie do ustalonych na dzień 1 stycznia 1999 r. okresów składkowych w wymiarze 238 miesięcy, okresu równego różnicy pomiędzy powszechnym wiekiem emerytalnym a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę, czyli 57 miesięcy, co dawało łącznie 295 miesięcy okresów składkowych.

Do ustalenia przeliczonego w ten sposób kapitału początkowego organ rentowy przyjął:

- kwotę bazową w wysokości 1.220,89 zł,
- wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego w wysokości 113,67 %, obliczony z przeciętnej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych od 1 stycznia 1978 roku do 31 grudnia 1987 roku,
- podstawę wymiaru kapitału początkowego w kwocie 1.387,79 zł, ustaloną w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przez kwotę bazową,
- okresy składkowe w łącznym wymiarze 238 miesięcy,
- okresy dodane w łącznym wymiarze 57 miesięcy,
- kwotę 293,01 zł, stanowiącą 24 % kwoty bazowej,
- współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31.12.1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego w wysokości 70,26 %, do ustalenia którego przyjęto wiek ubezpieczonego w dniu 31.12.1998 r. po zaokrągleniu do pełnych lat, czyli 47 lat oraz łączny udowodniony przez niego staż ubezpieczeniowy po zaokrągleniu w górę do pełnych lat, czyli 20 lat,
- średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach dla osób w wieku 62 lat, czyli 209 miesięcy zgodnie z komunikatem Prezesa GUS z dnia 25 marca 1999 r. w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn.

Do ustalenia współczynnika proporcjonalnego do osiągniętego do 31.12.1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego organ rentowy przyjął następujące wartości:

- wiek ubezpieczonego w dniu 31.12.1998 r. – 18, czyli 29 (47-18),
- wiek emerytalny – 18, czyli 47 (65-18),
- staż ubezpieczeniowy, czyli udowodnione 238 miesięcy okresów składkowych,
- wymagany staż, czyli 25 lat.

Tzw. część socjalna kapitału początkowego wyniosła 205,87 zł i została ustalona jako iloraz współczynnika proporcjonalnego do osiągniętego do 31.12.1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego oraz kwoty stanowiącej równowartość 24 % kwoty bazowej, tj. 293,01 zł. Pozostałą część kapitału początkowego – za okresy składkowe łącznie z okresem dodanym - organ rentowy ustalił na kwotę 443,54 zł.

Przeliczony w ten sposób kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 r. – po uwzględnieniu dodanego okresu składkowego - wyniósł 135.726,69 zł (649,41 zł x 209 miesięcy).

Kwota zwaloryzowanego na 30 września 2012 roku kapitału początkowego wyniosła 407.566,30 zł.

Na podstawie powyższych ustaleń Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie T. Z. okazało się nieuzasadnione.

Sąd ten ocenił, że przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest wysokość przeliczonego (na potrzeby ustalenia prawa do emerytury w wieku obniżonym) kapitału początkowego ubezpieczonego, a w szczególności ustalona przez organ rentowy wartość współczynnika proporcjonalnego do osiągniętego do 31 grudnia 1998r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego. W ocenie ubezpieczonego organ rentowy dla ustalenia tego współczynnika przyjął staż ubezpieczeniowy w zaniżonej wysokości, tj. 238 miesięcy okresów składkowych, zamiast 295 miesięcy okresów składkowych.

Z kolei pozwany organ rentowy stał na stanowisku, że T. Z. na podstawie złożonych dokumentów udowodnił 238 miesięcy składkowych, a nie 295 miesięcy okresów składkowych. Jednocześnie wyjaśnił, że różnica w ilości miesięcy przy wyliczeniu wysokości kapitału początkowego wynika z treści art. 185 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w którym nie chodzi o staż udowodniony, a jedynie o wartość dodaną. Wartość dodana (57 miesięcy) posłużyła jedynie do ustalenia pozostałej części kapitału początkowego – za okresy składkowe łącznie z okresem dodanym. Natomiast dla ustalenia współczynnika proporcjonalnego do osiągniętego do 31 grudnia 1998 r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego, który ma wpływ na wysokość tzw. części socjalnej kapitału początkowego, przyjęto okresy składkowe faktycznie udowodnione przez powoda, czyli 238 miesięcy.

Sąd Okręgowy po analizie stanowisk procesowych stron oraz odnośnych przepisów prawa uznał, że zaskarżona decyzja organu rentowego w przedmiocie odmowy ponownego przeliczenia kapitału początkowego (a tym samym i poprzedzająca ją decyzja w sprawie przeliczenia kapitału początkowego z 18 grudnia 2012 roku) została wydana prawidłowo i odpowiada przepisom prawa materialnego.

Na wstępie Sąd I instancji wskazał, że kapitał początkowy został wprowadzony ustawą z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz., 1227 ze zm.). Instytucja ta jest związana z odmiennymi od dotychczasowych zasadami ustalania emerytury, którą oblicza się na podstawie sumy składek zgromadzonych na indywidualnym koncie emerytalnym w całym okresie ubezpieczenia. Ponieważ składki ewidencjonowane są na kontach ubezpieczonych dopiero od dnia 1 stycznia 1999 roku, zachodziła potrzeba uwzględnienia i skonkretyzowania okresów podlegania ubezpieczeniu przed tą datą, co znalazło odzwierciedlenie w formule kapitału początkowego.

W myśl art. 173 ust. 2 ww. ustawy kapitał początkowy stanowi równowartość kwoty obliczonej według zasad określonych w art. 174 pomnożonej przez wyrażone w miesiącach średnie dalsze trwanie życia ustalone zgodnie z art. 26 ust. 3 dla osób w wieku 62 lat. Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (art. 173 ust. 3).

Dalej Sąd Okręgowy wywiódł, że pierwszej waloryzacji kapitału początkowego dokonuje się od dnia 1 czerwca 2000 r. przez pomnożenie tego kapitału wskaźnikiem wzrostu przeciętnego wynagrodzenia z 1999 r., pomniejszonego o naliczone i potrącone od ubezpieczonego składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe, w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia za 1998 r. (art. 173 ust. 4).

Drugiej waloryzacji przeprowadzanej od dnia 1 czerwca 2001 r. dokonuje się na zasadach określonych w art. 25 ust. 3-5, 9 i 10 oraz w art. 25a (art. 173 ust. 5).

Trzeciej waloryzacji przeprowadzanej od dnia 1 czerwca 2002 r. oraz kolejnych dokonuje się na zasadach określonych w art. 25 ust. 3-8 i 10 oraz w art. 25a (art. 173 ust. 5a).

W wyniku przeprowadzonej waloryzacji kapitał początkowy nie może ulec obniżeniu (art. 173 ust. 6a).

Zgodnie z art. 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) (33) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2 (art. 174 ust. 2).

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. (art. 174 ust. 3).

Do obliczenia kapitału początkowego przyjmuje się kwotę bazową wynoszącą 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w II kwartale kalendarzowym 1998 r. (art. 174 ust. 7).

Stosownie do treści art. 174 ust. 8 analizowanej ustawy, przy obliczaniu kapitału początkowego część kwoty bazowej wynoszącej 24% tej kwoty mnoży się przez współczynnik proporcjonalny do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. Sąd I instancji wyjaśnił, że współczynnik ten oblicza się według ściśle określonego wzoru:

gdzie:

"p" - oznacza współczynnik;

wiek ubezpieczonego - oznacza wiek w dniu 31 grudnia 1998 r.;

wiek emerytalny - oznacza 60 - dla kobiet i 65 - dla mężczyzn;

staż ubezpieczeniowy - oznacza udowodniony okres składkowy i nieskładkowy;

wymagany staż - oznacza 20 - dla kobiet i 25 - dla mężczyzn;

z zastrzeżeniem ust. 12.

Staż ubezpieczonego, o którym mowa w ust. 8, określa się w pełnych latach, z tym że jeżeli ubezpieczony ma więcej niż 6 miesięcy tego stażu ponad pełne lata, staż ten zaokrągla się w górę (art. 174 ust. 9).

Wiek ubezpieczonego, o którym mowa w ust. 8, określa się w pełnych latach, z tym że jeżeli w dniu 31 grudnia 1998 r. ubezpieczony ma więcej niż 6 miesięcy ponad wiek ustalony, to przyjmuje się pełne lata po zaokrągleniu w górę (art. 174 ust. 10).

Zgodnie z art. 174 ust. 12 analizowanej ustawy współczynnik ten:

- 1) zaokrągla się do setnych części procenta;
- 2) nie może być wyższy od 100%.

Wartość współczynnika, obliczonego na podstawie ust. 8, w zależności od płci, wieku ubezpieczonego oraz stażu ubezpieczeniowego w dniu 31 grudnia 1998 r., przedstawiona jest w tabeli, stanowiącej załącznik do ustawy (art. 174 ust. 13).

Jednocześnie zgodnie z art. 185 przy ustalaniu wysokości emerytury dla osób nabywających prawo do emerytury w wieku określonym w art. 184 kapitał początkowy podlega przeliczeniu poprzez dodanie do okresów składkowych okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym, o którym mowa w art. 24, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę. Do przeliczonego kapitału początkowego stosuje się przepisy art. 173 ust. 3-6 (ust. 1). Okresy składkowe, o których mowa w ust. 1, ustala się z dokładnością do pełnego miesiąca (ust. 2).

W ocenie Sądu Okręgowego literalna treść art. 174 ust. 8 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest jasna i nie budzi wątpliwości, że do ustalenia współczynnika proporcjonalnego do wieku ubezpieczonego oraz okresu składkowego i nieskładkowego osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 r. przyjmuje się udowodnione (a więc faktycznie przebyte przez ubezpieczonego) okresy składkowe i nieskładkowe w rozumieniu art. 174 ust. 2 ustawy. Przepis ten - wbrew oczekiwaniom strony powodowej - nie może podlegać wykładni rozszerzającej.

W konsekwencji Sąd I instancji uznał, że błędne jest stanowisko powoda, iż na potrzeby ustalenia ww. współczynnika przez staż ubezpieczeniowy należy rozumieć udowodnione okresy składkowe i nieskładkowe łącznie z „podwyższeniem” wynikającym z treści art. 185 ustawy.

Sąd ten wyjaśnił, że wartość dodana, o której mowa w art. 185 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynikająca z różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym, o którym mowa w art. 24, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę (w analizowanej sprawie 57 miesięcy), służy podwyższeniu wartości kapitału początkowego, ale tylko w części, tj. za okresy składkowe przeliczane wg wskaźnika 1,3 %.

Sąd Okręgowy zważył, że różnica, o której mowa w analizowanym przepisie, pomimo że traktowana jest na potrzeby matematycznego wyliczenia jako okres składkowy, w istocie takim nie jest i nie może służyć ustaleniu (podwyższeniu) współczynnika, o jakim mowa w art. 174 ust. 8 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, a tym samym wpłynąć na zwiększenie wartości tzw. części socjalnej kapitału początkowego.

Kończąc Sąd I instancji wskazał, że tak sąd, jak i organy stosujące prawo nie mają możliwości samodzielnego ukształtowania określonej materii, a ich obowiązkiem jest przestrzeganie oraz stosowanie powszechnie obowiązującego prawa. Nie mają przy tym jakichkolwiek podstaw do wyłączenia ich od czynienia zadość temu obowiązkowi. Nie mogą one przecież w żadnym razie orzekać wbrew prawu, chociażby nawet było ono – w ocenie wnioskodawców - rażąco krzywdzące i niesprawiedliwe.

Od powyższego rozstrzygnięcia apelację wywiódł ubezpieczony. Wyrokowi zarzucił:

- naruszenie prawa materialnego, tj. art. 185 ust.1 w zw. z art. 173 ust. 3 i art. 174 ust. 2 pkt 1 i pkt 8 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2013, poz. 1440 tj. ze zm.), przez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, że do ustalenia współczynnika proporcjonalnego, stanowiącego składnik do wyliczenia kapitału początkowego nie wlicza się okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym, o którym mowa w art. 24, a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę, co w konsekwencji doprowadziło do niewłaściwego zastosowania tych przepisów.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez uwzględnienie odwołania i uznanie, że do przeliczenia współczynnika proporcjonalnego stosuje się zasady wskazane w myśl art. 185 ust. 1 ww. ustawy, a także zasądzenie kosztów procesu od pozwanego za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa radcowskiego wg norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelujący podniósł, że art. 185 ustawy nakazuje wprost, iż przeliczenie kapitału początkowego polega na dodaniu do okresów składkowych okresu równego różnicy pomiędzy wiekiem emerytalnym, o jakim mowa w art. 24 ustawy a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę. W wyniku tej operacji dochodzi do zwiększenia kapitału początkowego przez uzupełnienie faktycznych okresów składkowych o fikcyjny okres składkowy. Do tak przeliczonego, uzupełnionego kapitału ustawa nakazuje stosować art. 173 ust. 3-6 ustawy. Oznacza to, że wartość przeliczonego kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy i jest on ewidencjonowany na koncie ubezpieczonego.

Z tego powodu apelujący uznał, że nie można zatem podzielić stanowiska wyrażonego w uzasadnieniu wyroku, że we współczynniku proporcjonalnym zawierają się tylko udowodnione okresy składkowe, skoro współczynnik ten stanowi jedną z danych do wyliczenia całości kapitału początkowego. Przepis art. 185 ustawy w żaden sposób nie różnicuje pojęcia fikcyjnego doliczenia w aspekcie współczynnika proporcjonalnego i całego kapitału początkowego. Skarżący ocenił, że Sąd I instancji dokonuje wykładni zawężającej rozumienie tego przepisu. Podkreślił, że argumentację tą wspiera regulacja wskazana w art. 174 ust. 2 przewidująca przyjęcie do ustalenia całego kapitału początkowego przebytych przed dniem wejścia w życie ustawy m.in. okresów składkowych. Gdyby przyjąć zatem wykładnię Sądu należałoby w ocenie odwołującego w ogóle nie stosować przepisu art. 185 ustawy.

W odpowiedzi na apelację organ wniósł o oddalenie apelacji w całości.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja ubezpieczonego nie jest uzasadniona. Prawidłowo dokonane ustalenia faktyczne oraz należycie umotywowaną ocenę prawną sporu Sąd Odwoławczy przyjmuje za własne, dzieląc wywody zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, bez potrzeby ich powielania w całości. Podniesione w apelacji twierdzenia były już prezentowane w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, a Sąd Okręgowy celnie się do nich odniósł.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do interpretacji art. 174 oraz art. 185 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, a mianowicie do stwierdzenia, czy istnieje prawna możliwość ustalenia współczynnika proporcjonalnego (art. 174 ust. 8 ustawy) poprzez wliczenie do okresów składkowych okresu stanowiącego różnicę pomiędzy powszechnym wiekiem emerytalnym a faktycznym wiekiem przejścia na emeryturę. Kwestię tę w sposób prawidłowy przedstawił Sąd Okręgowy. Sąd ten trafnie odniósł okoliczności faktyczne do treści przepisów z art. 24, art. 173, art. 174, art. 184, art. 185 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Z uwagi jednak na zarzuty apelacji sprecyzowania wymaga sposób obliczania kapitału początkowego. Kapitał ten składa się z części uzależnionej od udokumentowanych okresów składkowych, od udokumentowanych okresów nieskładkowych oraz z części socjalnej. Okresy składkowe (przebyte przed 1999 r.) liczone są po 1,3 % podstawy wymiaru za każdy rok okresów składkowych. Okresy nieskładkowe (przebyte przed 1999 r.) liczone są po 0,7% podstawy wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych. Co do zasady okresy nieskładkowe uwzględniane są w wymiarze nieprzekraczającym 1/3 udowodnionych okresów składkowych. Z treści apelacji wynika jednak, że największe wątpliwości skarżącego budziła kwestia ustalenia części socjalnej kapitału początkowego. Część tę ustala się przy uwzględnieniu kwoty bazowej oraz współczynnika p proporcjonalnego do wieku i stażu ubezpieczeniowego (okresów składkowych i nieskładkowych) osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku. 100 % części socjalnej wynosi 293, 01 zł i stanowi 24% kwoty bazowej wynoszącej 1220, 89 zł. Do ustalenia części socjalnej emerytury stosuje się wzór określony w art. 174 ust.8, według którego oblicza się współczynnik p proporcjonalny do wieku i stażu ubezpieczeniowego. Przy czym p oznacza współczynnik, który nie może być wyższy od 100%, a zaokrąglany jest (według zasad matematycznych) do setnych części procentu. W wspomnianym wzorze wiek ubezpieczonego oznacza wiek w dniu 31.12.1998 r., określony w pełnych latach, a jeżeli w dniu 31.12.1998 r. ubezpieczony miał więcej niż 6 miesięcy ponad wiek ustalony w latach, przyjmuje się pełne lata po zaokrągleniu w górę. Wiek emerytalny oznacza 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn. Wymagany staż - oznacza 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, natomiast 18 - oznacza wiek przyjęty jako początek aktywności zawodowej. Wartość współczynnika p dla osób, które w dniu objęcia ubezpieczeniem po raz pierwszy miały ukończone 18 lat (obliczona oddzielnie dla kobiet i oddzielnie dla mężczyzn), zamieszczona jest w załączniku do ustawy emerytalnej. Jeżeli wnioskodawca w dniu objęcia po raz pierwszy ubezpieczeniem społecznym nie miał ukończonych 18 lat, współczynnik p oblicza się w decyzji o ustaleniu kapitału początkowego według powyższego wzoru, z tym że liczbę 18 zastępuje się faktycznym wiekiem (np. 16 lub 17 lat), w którym powstał obowiązek ubezpieczenia społecznego. Co natomiast najistotniejsze, staż ubezpieczeniowy w omawianym wzorze oznacza udowodnione do dnia 31.12.1998 r. okresy nieskładkowe (w pełnych latach), a jeżeli w dniu 31.12.1998 r. ubezpieczony ma więcej niż 6 miesięcy stażu ponad pełne lata – staż ten zaokrągla się w górę.

Suma kwot: części za okresy składkowe, części za okresy nieskładkowe oraz części socjalnej mnożona jest przez średnie dalsze trwanie życia, tj. przez 209 miesięcy. Tak wyliczona kwota stanowi wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r.

Z poszanowaniem powyższego zaakcentować zatem trzeba różnice między pojęciami, jakimi posługuje się ustawodawca. Apelujący bowiem nie dostrzega rozbieżności między stażem ubezpieczeniowym, o którym stanowi art. 174 ust. 8 ustawy a okresem składkowym, który przewiduje art. 185 ustawy. Staż ubezpieczeniowy, jak wskazano wyżej, oznacza udowodnione do dnia 31 grudnia 1998 roku okresy składkowe i nieskładkowe (w pełnych latach). W zgodzie zatem z art. 174 ust. 8 do ustalenia współczynnika proporcjonalnego (p) przyjmuje się tylko udowodnione okresy składkowe i nieskładkowe z wyłączeniem „uzupełnienia” wynikającego z treści art. 185 ustawy. Wartość dodana wynikająca z tego przepisu, która w przypadku ubezpieczonego wynosi 57 miesięcy, służy podwyższeniu wartości kapitału początkowego, ale tylko za okresy składkowe przeliczane wg wskaźnika 1,3%. Natomiast za Sądem I instancji powtórzyć trzeba, że wspomniane „uzupełnienie” traktowane jest jako fikcyjny okres składkowy wyłącznie celem dokonania stosownych wyliczeń matematycznych. Faktycznie natomiast nie jest to udowodniony, rzeczywiście przebyty przez ubezpieczonego okres składkowy, dlatego też okres ten nie może być uwzględniony przy ustalaniu współczynnika z art. 174 ust. 8 i nie może wpłynąć na zwiększenie części socjalnej kapitału początkowego.

W rezultacie wartości, które organ rentowy zastosował przy dokonywaniu obliczenia wysokości kapitału początkowego wyraźnie wynikają z akt ubezpieczonego oraz znajdują potwierdzenie w przepisach prawa.

Z uwagi na powyższe argumentację ubezpieczonego uznać należało jedynie za nie znajdującą wsparcia w obowiązujących przepisach prawa polemikę z oceną prawną Sądu Okręgowego. W konsekwencji Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

SSO del. Beata Górska SSA Romana Mrotek SSA Barbara Białecka